

Fehér Anikó: Tényleg gyógyít

Szép emlékezetű moldvai csángó asszonyom, kedves énekesem mesélte el egyszer, mit is jelent számára az éneklés: *Ha nem tudtam mindjárt megtanulni, akkor este édesanyám rávett, hogy fonjak vele, tanultam fonni. Akkor többször láttam, hogy énekel és könnyeztek a szemei. S akkor rákérdeztem, hogy ezt az éneket miért énekl, ha sír. Akkor azt mondta: Nem tudod te Rindácska, hogy hányszor el vagyok én keseredve, s ez engemet megvigasztal. Egy kicsit kisírom magamat és továbbmenek. Erőt adott ez az éneklés a további munkához, a bajok elviseléséhez. Vigasztalt... Hát igen. Vigasztalja es az embert. Többször elszomorító, de azért mégis vissza kell, hogy az ember gondoljon, hogy ne legyen mindig ilyen keserves, legyen vidám es.*

Sokan idézik Kodályt is, akinek mindenre volt szava kortársai, és a nem remélt jövő számára is: *A zene tápláló, vigasztaló elixír, és az élet szépségét, s ami benne érték, azt mind meghatványozza.* Nos, ha valahol, itt nagyon igazak és helyénvalóak ezek a gondolatok. Jól tudja ezt az az énekes előadóművész is, aki most négy CD-ből álló, 2006-ban elindított, a teljességet megcélzó sorozatának koronáját tette fel. A sorozat címe *Gyógyító hangok*, részei az *Égi hang*, a *Belső hang*, a *Női hang*, a most megjelent pedig a sorozat címét viseli: *Gyógyító hang*. Összefoglalás úgy, hogy merőben újat tartalmaz.

Lovász Irén mindig izgalmas újdonsággal lepi meg hallgatóit. Valóban hangokból épül-e fel az, ami most elénk tárult? Dallamokat, összhangzást hallunk, az igaz, és zenei formák, strófák, periódusok is vannak, lezárt vagy továbbvitt zenei elemek. Mégsem ez a lényeg most. Nem kell megtanulni ezeket a felvételeket, senki más elő nem adhatja őket. Át kell élni, vinni kell magunkkal fázós, nehéz helyzetekhez, örömeinkre, bánatunkra, amikor kemény az élet, vagy nincs mellettünk az, aki számít. Ilyenkor jól jönnek a szívben megőrzött Lovász Irén-féle hangok, mert helyre teszik a világot.

Énekelek életnek-halálnak, születésnek-elmúlásnak, csakúgy, mint eleink – írja a lemezhez tartozó tanulmányban Lovász Irén, aki nemcsak művész, de a tudományban is otthon van. Ismeri a néprajzot, ismeri a magyar parasztember gondolkodását, ismeri a klasszikus világ asszonyainak életét és gondolatait. Saját gyűjtések és rengeteg tanulás árán jutott el ide. Tudását immár ő maga szórja szét csodaszép köntösben, nagyon átgondoltan és a ma emberéhez szólva.

Szinte lehetetlen szavakkal írni erről a zenei anyagról. Ha feladnám, ezt is mondhatnám: meg kell hallgatni és át kell élni. Figyeljük meg magunkat, érzéseinket előtte és utána. Hallhatunk itt magyar népdalokat, de ráolvasókat, köszöntőket, afféle, az elgondolkodást segítő, máshol talán „chill out” zenének nevezett alkotásokat is. Ettől azonban különbözik Lovász anyaga, hisz míg a relaxálást segítő zenék határtalanok, nincs bennük feltétlenül zenei rend, a lényeg a hangok pillanatnyi hatása. Lovász

lemezére is jellemző ez részben, ám az avatott hallgató mindig tudja, hol vagyunk, azaz felfedezhető a Lovász számára mindig is nagyon fontos zenei rend. Teszi ezt rendkívül tág hangterjedelmével, gyakran speciális hangképzéssel létrehozott hangokkal.

Lovász Irén tudását és művészetét sosem tartotta meg csak saját magának. Nemcsak egyetemista tanítványai, a tizenöt éve vezetett hangterápiás dalolóköre, de bárki, aki hozzá fordul, kaphat belőle. Ehhez a lemezhez egy QR kóddal elérhető hosszabb, rendkívül igényesen megírt tanulmány is tartozik, amiből konkrét, gyakorlati tanácsokat kapunk zenéje speciális hallgatásához, értelmezéséhez.

Lovász Irén egyetemista korától fogva gyűjt, azaz odafigyel idősebb falusi emberekre, akiknek szavait, dalait feljegyzi. Ám itt nem áll meg, kiszűri ezekből a nemcsak tudományosan izgalmas részeket, hanem azokat a jószerivel megmagyarázhatatlan részleteket, amelyek csak a művészet asztalán, csak az érzelmek segítségével fogadhatóak be. Így keletkeznek Bájolói, amelyek ráolvasások, gyógyító szövegekből kiszűrt finom, lélekhez szóló orvosságok. Köszöntői, jókívánság-mondó dalai pedig emlékeztetnek arra, hogy a sok baj és nehézség ellenére azért vannak szép és boldog pillanatok is, amelyekből építkezni érdemes.

Látjuk a zúzmarát az ablakból, ami talán a régen volt – hová lett menyasszonyi fátyol...
Nem mesélem most el, mennyi izgalom, tanács és érdekesség van a lemezen, utána járhat bárki.
Tanácsom: tegye is meg mindenki!

Mint mindig, most is kitűnő közreműködőket választott maga mellé: a vele időnként együtt koncertező Deva - Takács Dorina, valamint Lukács Miklós (cimbalom), Lantos Zoltán (hegedű), Horváth Kornél (ütőhangszerek), Mizsei Zoltán (ének, billentyű), Ágoston Béla (Fúvósok) és Pintér Ágnes (hárfa), Balázs Gergely,(ének) Keönch László Farkas (kalimba ,ének) követik, kísérik, állnak mellé rendkívül nagy zenei alázattal és művészi beleéléssel.

Vannak dalok, dallamok, melyek már Lovász korábbi lemezein is megjelentek. Itt azonban új kísérettel, más megszólaltatással találkozunk. A lemez anyaga mégis rendkívül egységes, egészében meghallgatva adja azt, amit meg kellene értenünk.

Itt van pl. a *Kiszáradt a tóból mind a sár mind a víz* kezdetű pásztor zsoltár, amelyben az élet minden titka benne rejlik. És itt van az egyik legszebb magyar népdalszöveg, ami a jószerivel legnehezebb dolgról, a megbocsátásról szól:

Úgy fáj az én gyenge szívem, nem tom tied fáj-e vagy sem.

Ha a tied így tud fájni, sose tudunk mi megválni.

Azt gondoltam eső esik, de csak a szemem könnyezik.

Az én szemem sűrű felhő, onnan ver engem az eső.

Gyere rózsám béküljünk meg, mi egymásnak engedjünk meg.

Mindig voltak, kik így jártak, míg megengedtek egymásnak.

Nyújtsad kezed, bár egy felet, bár még egy szót szóljak veled

Nyújtsad kezed keresztesen, béküljünk meg örökösen.

Ezekhez a dalokhoz – szövegekhez Lovász semmit nem tesz hozzá, csupán eléneklí tapasztalatával, tudásával a világ nehéz és kegyetlen oldaláról. Ám látja és megmutatja a kiutat is.

Föld anya lábam alatt, Föld apa fejem felett, Én magam a tengely... - hangzik az egyik legfontosabb gondolat, Lovász saját verse. A mottója is lehet ez a sorozatnak, mert erről szól minden hang.

Teljes lett tehát a teljesség. De vigyázzunk, Lovász Irén lemezét ne azért hallgassák meg, mert gyógyít! Teszi azt magától is. Azért hallgassák, mert szép.

Lovász muzsikája egy afféle tudós asszony (a szó igazi és mesés értelmében egyaránt) tapasztalatának megosztása rendkívül igényes, egyenesen a szívhez szóló, megértő, vigasztaló, tanácsot adó meleg léleksimogatása, a rezgő levegőn keresztül eljuttatva azt. Ölelés bajok esetén, az élet nehéz pillanataiban.

Lovász Irén: Gyógyító hang

Siren Voices 2023, SVCD 07.

Megjelent: Magyar hang, 2023. 05.12. 29.